

Och så började jag tala om vem hon var för mig. Allt som jag hade skrivit i brevet, sa jag till henne nu. Jag beskrev läpparna, ögonen, hennes sätt att gå, orden hon använde. Jag sa att jag älskade henne fast jag inte kände henne. Jag sa att jag ville vara med henne. Att det var det enda jag ville. Hon ställde sig på tå, lyfte ansiktet mot mig, jag böjde mig fram och kysste henne. Sedan blev allt svart.

Karl Ove Knausgård

Min kamp

NORSTEDTS

2

Av Karl Ove Knausgård har på
Norstedts tidigare utgivits:

En tid för allt 2006
Min kamp 1 2010

Denna översättning har fått stöd
från Nordiska ministerrådet

ISBN 978-91-1-304538-2
© Karl Ove Knausgård
Forlaget Oktober AS, Oslo 2009
Norstedts, Stockholm 2011
Originalalets titel: *Min kamp 2*
Översättning: Rebecca Alsberg
Omslag: Sara R. Acedo
E-boksproduktion: Elib 2012

www.norstedts.se

*Norstedts ingår i
Norstedts Förlagsgrupp AB,
grundad 1823*

Karl Ove
Knausgård
Min
kamp
2

ÖVERSÄTTNING
Rebecca Alsberg

NORSTEDTS

SOMMAREN HAR VARIT LÅNG och den är inte slut än. Den 26 juni blev jag klar med första delen av romanen och sedan dess, i över en månad, har vi haft Vanja och Heidi hemma från dagis, med allt vad det innebär av intensivare vardag. Jag har aldrig förstått meningen med semester, aldrig känt behov av det, alltid bara haft lust att jobba mer. Men måste jag så måste jag. Den första veckan skulle egentligen ha varit ute i kolonistugan som Linda fick oss att köpa i höstas, tänkt dels som skrifvarstuga, dels som weekendställe, men efter tre dagar gav vi upp och flyttade in till stan igen. Att trängas tre barn och två vuxna på en liten yta, med en massa andra människor på alla håll och kantar utan något annat att göra än att rensa i rabatterna och klippa gräset, är inte nödvändigtvis en bra idé, särskilt inte om den allmänna stämningen var dålig redan innan. Vi grälade högt flera gånger därute, förmodligen till grannarnas stora förtjusning, och känslan som de hundratals prydliga trädgårdarna med alla dessa halv nakna gamla människor ingav, gjorde mig vansinnig av klaustrofobi. Sådana stämningar är barnen snabba på att fånga upp och leva ut, särskilt Vanja. Hon reagerar nästan ögonblickligen på skiftningar i röstlägen och intensitetsgrad, och skär det sig helt börjar hon göra sådant hon vet att vi ogillar mest, sådant som får oss att tappa fattningen bara hon håller på tillräckligt länge. Är man redan proppfull av frustration är det nästan omöjligt att värja sig, och så är det i går med gap och skrik och elände. Veckan därpå hyrde vi en bil och körde upp till Tjörn utanför Göteborg dit Lindas väninna Mikaela, som är Vanjas gudmor, hade bjudit oss. Det var på hennes pojkvänns sommarställe och vi frågade om hon visste hur det kunde bli med tre barn, och om hon verkligen var säker på att hon ville ha oss där, men det var hon, sa hon, hon hade tänkt att hon kunde baka med barnen och gå med dem och bada och fiska krabbor, så kunde vi få lite tid för oss själva. Det nappade vi på. Så upp till Tjörn körde vi, utanför sommarstället, som låg längst ut i det märkligt sørlandslilandskapet, parkerade vi och in med alla ungar och allt vårt pick och pack vällde vi. Det var meningen att vi skulle stanna hela veckan, men redan tre dagar senare packade vi bilen och satte kurs söder igen, till Mikaelas och Eriks märkbara lättnad.

Människor som inte har barn inser sällan vad det innebär, det spelar ingen roll hur mogna och intelligenta de annars är, i alla fall var det så med mig innan jag själv fick barn. Mikaela och Erik är karriärmänniskor, så länge jag har känt Mikaela har hon enbart haft toppbefattningar inom kultursektorn, medan Erik är chef för någon världsomspännande stiftelse med bas i Sverige. Efter Tjörn skulle han på ett möte i Panama, innan de skulle fortsätta sin semester i Provence, för så ser deras liv ut, platser som jag bara har läst om ligger och väntar på dem. I det klampade vi alltså in med våra våtservetter och blöjor, John som kryper överallt, Heidi och Vanja som slåss och skriker, skrattar och gråter, som aldrig äter vid bordet, som aldrig gör som vi säger, i varje fall inte när vi är bland föräldrarna och verkligen vill att de ska uppföra sig, för det märker de, ju mer som står på spel för oss, desto bråkigare blir de, och även om sommarstugan var stor och rymlig var den inte så stor och rymlig att det gick att strunta i dem. Erik låtsades som om han inte var rädd om någon enda sak där inne, han ville gärna framstå som generös och barnkär, men hans kroppsspråk sa något helt annat, det här att han gick med armarna tryckta mot kroppen, hans sätt att hela tiden gå och lägga tillbaka grejer på sin rätt plats, avståndstagandet i hans blick. Han kände närhet till sakerna och den här platsen som han hade vuxit upp på, men var fjärran för de människor som befolkade den under de här dagarna, betraktade dem ungefär som man betraktar mullvadar och igelkottar. Jag förstod honom och jag tyckte om honom. Men samtidigt kom jag dragande med allt mitt och ett riktigt möte oss emellan var omöjligt. Han hade läst i Cambridge och i Oxford, och hade i flera år arbetat som mäklare i London finanskvarter, men under en utflykt som han och Vanja gjorde upp på en höjd ute vid havet lät han henne klättra på egen hand flera meter framför sig medan han stod still och beundrade utsikten, utan en tanke på att hon bara var fyra år och inte själv kunde bedöma risker, så med Heidi på armen blev

jag tvungen att springa dit upp och ta över. När vi en halvtimme senare slog oss ner på ett kafé, ja alldeles stel i benen efter spurten uppför berget, och jag bad honom att ge John bitar av ett småfrans som jag lade bredvid honom eftersom jag skulle hålla ordning på både Heidi och Vanja samtidigt som jag måste hämta något att äta åt dem, nickade han att det skulle han göra, men han vek inte ihop tidningen som han satt och läste, totalt försjunken, och märkte inte att John som satt en halv meter ifrån blev argare och argare och till slut skrek så att han blev röd i ansiktet av förtryksamhet över att brödbiten som han så gärna ville ha låg framför näsan på honom, men utom räckhåll. Situationen gjorde Linda förbannad där hon satt vid andra änden av bordet, det såg jag på henne, men hon höll tillbaka, sa ingenting, väntade tills vi kom ut och var ensamma med varandra, då sa hon att vi skulle åka hem igen. Nu. Van som jag var vid hennes nycker sa jag att hon skulle hålla klaffen och inte fatta sådana beslut när hon var så jävla sur. Då blev hon förstås ännu surare, och så där höll vi på ända till vi nästa morgon satt i bilen på väg därifrån.

Den fria blå himlen och det småsnåla och blåsiga men ändå vackra landskapet gjorde tillsammans med barnens glädje och det faktum att vi satt i en bil och inte i en tågkupé eller på ett flyg, som i senaste åren hade varit vårt sätt att resa, att stämningen lättade, men det dröjde inte länge förrän vi var i gång igen, för vi måste äta och restaurangen som vi hittade och stannade vid visade sig höra till en segelklubb, men om vi bara gick över bron, sa servitören, skulle vi vara inne i stan och kanske en 500 meter längre fram låg det en annan restaurang där, med den påföljd att vi tjugo minuter senare befann oss på en hög och smal och hårt trafikerad bro, där vi gick och drog på två barnvagnar, vrålhungriga och med inget annat än ett industriområde inom synhåll. Linda var ursinnig, ögonen svarta, hamnade alltid i sådana situationer väste hon, inga andra gjorde det, vi lyckades inte med någonting nu skulle vi äta hela familjen, det kunde ha blivit mysigt, i stället gick vi här i blåsten, omgivna av avgaser och en strid ström av bilar på en helvetes jävla bro. Hade jag någonsin sett andra trebarnsfamiljer vara ute och gå på det sättet? Vägen vi följde slutade vid en järnport med loggan för ett säkerhetsföretag mitt på. För att komma in till stan, som till råga på allt verkade nedsliten och trist, måste vi ta en omväg genom industriområdet på minst femton minuter. Jag ville förlåta henne för att hon alltid klagade, hon skulle alltid ha något annat, gjorde aldrig något själv för att få det, bara klagade, klagade, klagade, ville aldrig göra det bästa av situationen, och när verkligheten inte motsvarade hennes förväntningar var det mig hon förebrådde, i stort som i smått. Jaha, så då hade vi brutit med varandra då, men logistiken hade alltid sammanfört oss igen, vi hade en bil och två barnvagnar och då var det bara att låtsas som om det som hade sagts inte hade blivit sagt, rulla över nedfläckade och skrangliga barnvagnarna över bron och bort till den vackra segelklubben, lasta in dem i bilen och spänna fast ungarna och sedan köra till närmaste McDonald's, vilket blev en bensinstation strax utanför centrala Göteborg, där jag satt utomhus på en bänk och åt min korv, medan Vanja och Linda satt i bilen och åt sina. John och Heidi sov. Det planerade Lisebergsbesöket hoppade vi över, det skulle bara göra allting värre som stämningen mellan oss nu var, i stället stannade vi, några timmar senare, i stundens ingivelse vid ett billigt och hopprafsat så kallat "sagoland", där allt var av dålig kvalitet, och gick först med barnen på en liten "cirkus" som bestod av en hund som hoppade genom ringar i knähöjd, en kraftig dam med maskulint utseende, förmodligen från Östeuropa någonstans som iförd bikini kastade samma ringar upp i luften och snurrade dem runt midjan, konster som varenda flicka i min småskoleklass behärskade, och en ljushårig man i min egen ålder med snabelsko, turban och valkar hängande över haremsbyxor, som fyllde munnen med bensin och sprutade eld upp mot det låga taket fyra gånger. John och Heidi glodde så att ögonen höll på att trilla ur. Vanja tänkte bara på lotteriståndet som vi hade gått förbi, där man kunde vinna gosedjur, ryckte i mig hela tiden och frågade när föreställningen var slut. Då och då sneglade jag på Linda. Hon satt med Heidi i knä och hade tårar i ögonen. När vi kom ut och gick ner mot den ynka lilla tivoliplatsen dragande på våra barnvagnar, förbi en stor bassäng med en lång vattenrutschkana där ett enormt, kanske trettio meter högt

troll reste sig i bakgrunden, frågade jag henne varför.

– Jag vet inte, sa hon. Men jag blir alltid rörd på cirkus.

– Varför det?

– Jo, men det är ju så sorgligt, så lite och torftigt. Och samtidigt så vackert.

– Den här också?

– Ja. Såg du inte Heidi och John? De var helt hypnotiserade.

– Men inte Vanja, sa jag och log. Linda log hon med.

– Vadå? sa Vanja och vände sig om. Vad sa du, pappa?

– Jag sa bara att du inte tänkte på något annat än gosedjuret du såg där borta, när vi var på cirkusen.

Vanja log så där som hon brukar när vi pratar om något som hon hade gjort. Belåten, men också ivrig, beredd på mer.

– Vad gjorde jag? sa hon.

– Du drog mig i armen, sa jag. Och sa att du ville gå och ta en lott nu.

– Varför det? sa hon.

– Hur ska jag kunna veta det? sa jag. Du ville väl jättegärna ha det där gosedjuret.

– Ska vi göra det nu? sa hon.

– Ja, sa jag. Det är där borta.

Jag pekade neråt den asfalterade gångvägen, mot tivolit som knappt syntes mellan träden.

– Får Heidi också? sa hon.

– Om hon vill, sa Linda.

– Det vill hon, sa Vanja och lutade sig över Heidi som satt i vagnen. Vill du det, Heidi?

– Ja, sa Heidi.

Vi hade nog tagit lotter för nittio kronor innan de stod med varsin liten tygmus i handen. Solen gassade ovanför, luften i skogen stod stilla, alla tänkbara plingande och skrällande oljud från apparaterna blandades med åttiotalsdisco från stånden runt omkring. Vanja ville ha sockervadd, så tio minuter senare satt vi vid ett bord bredvid ett stånd omsvärmade av arga och närgångna getingar, mitt i solen som fick sockret att klibba fast vid allt det kom åt, det vill säga bordsskivan, barnvagnsryggen, armar och händer, till barnens högljudda irritation, det var inte det här de hade tänkt sig när de såg vadden virvla runt i trumman. Mitt kaffe var beskt och så gott som odrickbart. En liten skitig pojke kom cyklande mot oss på sin trehjuling, körde rakt in i Heidis vagn och tittade förvånat på oss. Han var mörkhårig och mörkögd, kunde vara rumän eller alban eller kanske grek. När han hade kört på vagnen med hjulet några gånger till ställde han sig så att vi inte kunde komma fram och där blev han stående, nu med blicken riktad mot marken.

– Ska vi sticka nu då? sa jag.

– Heidi ville ju rida, sa Linda. Kan vi inte göra det först?

En kraftigt byggd man med utstående öron, mörk han också, kom och lyfte upp pojken med cykeln och bar honom över till platsen framför ståndet, klappade honom lite på huvudet och gick bort till den mekaniska bläckfisken han skötte. På bläckfiskarmarna hängde små korgar som man kunde sitta i, och de åkte upp och ner medan de långsamt for runt, runt. Pojken började cykla iväg över platsen där sommarklädda människor hela tiden kom och gick.

– Jovisst, sa jag och reste mig, tog Vanjas och Heidis sockervadd och kastade dem i en papperskorg och körde vagnen med John, som slängde med huvudet från ena sidan till den andra för att få med all spännande som pågick här, tvärsöver platsen och bort mot gångvägen som leder upp till "vildavästerstan". Men i "vildavästerstan", som var en sandkulle med tre nybyggda skjul på villor, var det i tur och ordning stod "gruva", "sheriff" och "fängelse", de två sistnämnda med en maskin

”wanted-dead-or-alive”-affischer överallt, omgiven av björkar på ena sidan och en ramp där några ungdomar åkte på bräden med små hjul på den andra, var hästridningen stängd. Bakom staketet ru-
”gruvan” satt den östeuropeiska cirkuskvinnan på en sten och rökte.

– Rida! sa Heidi och såg sig omkring.

– Vi får gå bort till åsnorna vid ingången i stället, sa Linda.

John slängde nappflaskan med vatten på marken. Vanja kröp under staketet och sprang bort till gruvan. När Heidi fick se det klev hon ur vagnen och följde efter. Jag såg en röd och vit colaautomat på baksidan av sheriffkontoret, fiskade upp vad jag hade i fickan på shortsens och betraktade fynde två hårsnoddar, ett hårspänne med en nyckelpiga på, en tändare, tre stenar och två små vita snäckor som Vanja hade hittat på Tjörn, en tjugokronorssedel, två femkronor och nio enkronor.

– Jag tar mig en cigg så länge, sa jag. Sätter mig där borta.

Jag nickade mot en trädstam som låg i ena änden av området. John sträckte upp båda armarna mot luften.

– Gör det du, sa Linda och lyfte upp honom. Är du hungrig, John? sa hon. Å så varmt det är. Finns det ingen skugga någonstans? Så att jag kan sätta mig med honom.

– Där uppe, sa jag och pekade mot restaurangen uppe på toppen, i form av ett tåg med bardisken som lokomotivet, borden i vagnen. Inte en människa syntes till där uppe. Stolarna stod lutade mot ryggarna mot bordsskivorna.

– Jag går dit, sa Linda. Och ger honom lite att äta. Håller du ett öga på flickorna?

Jag nickade och gick bort till colaautomaten och köpte en burk, satte mig på trädstammen, tände en cigg, tittade upp mot det hastigt uppsmällda skjulet där Vanja och Heidi sprang ut och in genom dörröppningen.

– Det är precis jättemörkt här inne! ropade Vanja. Kom och titta! Jag höjde handen och vinkade till henne, vilket hon lyckligtvis nöjde sig med. Hela tiden höll hon tygmusen tryckt mot bröstet med ena handen.

Var fanns Heidis mus förresten?

Jag lät blicken svepa över slänten. Och där, precis utanför sheriffkontoret, låg den med nosen mot sanden. Uppe i restaurangen drog Linda en stol mot väggen, satte sig och började amma John som först sparkade med benen, sedan låg alldeles stilla. Cirkusdamen var på väg uppför backen. En broms stack mig på vaden. Jag smällde till den så hårt att den smetades ut på skinnet. Cigaretten smakade hemskt i värmen, men jag drog tappert ner röken i lungorna och stirrade upp mot grantopparna, intensivt gröna där solen lyste på dem. En ny broms satte sig på vaden. Jag slog irriterat efter de som reste mig, slängde cigaretten på marken och gick bort till flickorna med den halvfulla och fortfarande kalla colaburken i handen.

– Pappa, går du runt till baksidan medan vi är inne, och kollar om du ser oss genom springorna okej? sa Vanja och kisade upp på mig.

– Det kan jag väl, sa jag och gick runt skjulet. Hörde dem rumstera och fnissa där inne. Böjde mig fram mot en av springorna och kikade in. Men skillnaden mellan ljuset utomhus och mörkret där inne var så stor att jag inte kunde urskilja någonting.

– Pappa, är du där ute? ropade Vanja.

– Ja, sa jag.

– Ser du oss?

– Nej. Har ni blivit osynliga?

– Ja.

När de kom ut låtsades jag att jag inte såg dem. Fäste blicken rakt på Vanja samtidigt som jag

ropade på henne.

– Jag är ju *här*, sa hon och viftade med armarna.

– Vanja? sa jag. Vart har du tagit vägen? Kom fram nu, det är inte roligt längre.

– Jag är här! Här!

– Vanja ...?

– Kan du inte se mig på riktigt? Är jag osynlig på riktigt?

Hon lät otroligt nöjd, fast jag anade också en liten oro i hennes röst. Just då började John skrika. Jag tittade upp. Linda reste sig med John tätt tryckt intill sig. Det var olikt honom att skrika på det sättet.

– Jaså, där är du! sa jag. Har du varit där hela tiden?

– Ja-a, sa hon.

Hon nickade och tittade bort.

– Då går vi, sa jag. Kom.

Jag försökte ta Heidi i handen.

– Vill inte, sa hon. Vill inte hålla hand.

– Som du vill, sa jag. Men sätt dig i vagnen i alla fall.

– Vill inte vagnen, sa hon.

– Ska jag bära dig, då?

– Vill inte bära, sa hon.

Jag gick ner och hämtade vagnen. När jag kom tillbaka hade hon klättrat upp på staketet. Vanja hade satt sig på marken. Högst upp i backen hade Linda kommit ner från restaurangen, och stod nu på gångvägen och tittade neråt, vinkade oss till sig med handen. John skrek fortfarande.

– Jag vill inte gå, sa Vanja. Jag är trött i benen.

– Du har ju knappt gått en meter på hela dagen, sa jag. Hur kan du vara trött i benen?

– Jag har inga ben. Du måste bära mig.

– Nej, Vanja, vad är det för trams. Jag kan ju inte bära dig.

– Jo.

– Sätt dig i vagnen, Heidi, sa jag. Så går vi och rider.

– Vill inte vagnen, sa hon.

– Jag har inga ben! sa Vanja. Det sista vrålade hon.

Ursinnet flammade upp inom mig. Min första impuls var att lyfta upp dem, klämma fast dem, och under var arm, och bära iväg med dem. Det hade hänt mer än en gång att jag hade gett mig av på den vägen, med dem sprattlande och skrikande under armen, utan att med en min röja något för all förbipasserande som jämt glodde så intresserat när vi hade våra sammandrabbningar, precis som om jag haft en apmask på mig eller något.

Men nu lyckades jag behärska mig.

– Kan du sätta dig i vagnen, då, Vanja? sa jag.

– Om du lyfter mig, sa hon.

– Nej, du får sätta dig själv.

– Nej, sa hon. Jag har inga ben.

Om jag inte gav efter skulle vi bli stående här till morgonen därpå, för om Vanja saknade tålmodighet och gav upp vid minsta lilla motstånd var hon i gengäld omåttligt envis när det gällde hennes egen vilja.

– Okej, sa jag och lyfte upp henne i vagnen. Du vinner igen.

– Vadå vinner? sa hon.

– Inget, sa jag. Kom nu, Heidi, så går vi.

Jag lyfte ner henne från staketet och efter ett par halvhjärtade nej, vill inte, var vi på väg upp för backen, Heidi på armen, Vanja i vagnen. På vägen plockade jag upp Heidis tygmus, borstade bort dammet och lade den i nätkassen.

– Jag vet inte vad det är med honom, sa Linda när vi kom upp på toppen. Plötsligt började han bara gråta. Han kanske blev stucken av en geting eller något. Titta här ...

Hon drog upp tröjan över magen och visade mig ett litet rött märke. Han sprattlade i hennes grepp, röd i ansiktet och fuktig i håret av allt gastande.

– Stackars lilla pojken, sa hon.

– Jag blev stucken av en broms, sa jag. Det kan kanske vara det. Men sätt honom i vagnen så går vi. Vi kan ändå inte göra något åt det nu.

När han var fastspänd i selen vred han sig runt och borrhade ner huvudet medan han skrek.

– Vi måste snabba oss till bilen, sa jag.

– Ja, sa Linda. Men jag måste byta på honom först. Det finns ett skötrum där nere.

Jag nickade och vi började gå nerför. Det hade redan gått några timmar sedan vi kom, solen stod lägre på himlen, och det var något med ljuset som flödade genom skogen som påminde mig om sommareftermiddagarna där hemma, då vi antingen åkte med mamma och pappa till utkanten av skogen för att bada i havet eller själva gick ner till bergknallen i sundet nedanför småhusområdet. Minnen fyllde mig under några sekunder, inte i form av konkreta händelser, mer som stämningar, lukter och förnimmelser. Hur ljuset, som mitt på dagen var vitare och mer neutralt, framemot eftermiddagen blev allt fylligare och gjorde alla färger dovare. Å, att springa på stigen genom skogens dunkel skugga sommar på sjuttioalet! Dyka i det svidande salta vattnet och simma över till Gjerstadholmen på andra sidan. Solen som spred sitt sken över berghällarna så att de nästan blev gyllene. Det styva, torra gräset som växte i skrevorna däremellan. Förnimmelsen av djupet under vattenytan, så mörk där den låg skuggan nedanför berget. Fiskarna som gled förbi. Och trädskronorna ovanför oss, med sina ranniligröna grenar som rörde sig i sjöbrisen! Den tunna barken och den glatta benliknande veden innanför. Den gröna bladverket ...

– Där är det, sa Linda och nickade mot ett åttkantigt litet hus. Väntar du?

– Vi går långsamt nerför, sa jag.

I skogen innanför staketet stod två snidade tomter i trä. Det var de som skulle legitimera beteckningen ”sagoland”.

– Titta, tompen! ropade Heidi. ”Tompson”, det var tompen, det. Hon hade länge varit fascinerad av honom. Långt in på våren hade hon pekat på verandan, för därifrån hade tompen kommit på julafton och sagt ”tompson kommer”, och när hon lekte med någon av klapparna han hade gett henne förklarade hon alltid först vem den hade kommit från. Vad tompen betydde för henne var ändå svårt att säga, för när hon under mellandagarna av misstag fick syn på tomtetekostymen i garderoben, blev hon inte det minsta förvånad eller upprörd, ingenting hade avslöjats, hon bara pekade och ropade ”tompson”, som om det var här han bytte om, och när vi stötte på den gamle vitskäggede utelliggaren som höll till på torget utanför vårt hus, kunde hon ställa sig upp i vagnen och ropa ”tompson” för full hals.

Jag böjde mig ner och kysste henne på den runda kinden.

– Inte pussa! sa hon.

Jag skrattade.

– Får jag kyssa dig, då, Vanja?

– Näe! sa Vanja.

En liten men jämn ström av människor passerade oss oavbrutet, de flesta ljusst klädda, i kortbyxor och T-tröjor och sandaler, några i joggingbyxor och joggingskor, påfallande många tjocka, nästan inge välklädd.

– Min pappa i fängelse! ropade Heidi glatt.

Vanja vände sig om i vagnen.

– Nej, pappa sitter inte i fängelse! sa hon.

Jag skrattade igen, och stannade.

– Vi måste vänta lite på mamma här, sa jag.

Din pappa sitter i fängelse, det var något som barnen på dagis höll på och sa till varandra. Heidi hade uppfattat det som något väldigt fint, och brukade säga det när hon ville skryta med mig. Senast gången vi åkte hem från kolonistugan hade hon enligt Linda sagt det till en äldre dam som suttit bakom dem på bussen. Min pappa i fängelse. Eftersom jag inte var med, utan stod kvar på busshållplatsen med John, blev påståendet hängande oemotsagt i luften.

Jag böjde mig ner och torkade svetten ur pannan med ärmen på T-tröjan.

– Kan jag få ta en lott till, pappa? sa Vanja.

– Absolut inte, sa jag. Du har ju redan vunnit ett gosedjur.

– En till, snälla pappa? sa hon.

Jag vände mig om och såg att Linda var på väg mot oss. John satt upprätt i vagnen och hade en glad uppsyn under sin solhatt.

– Gick det bra? sa jag.

– Mm. Jag baddade med kallt vatten på bettet. Men han är trött.

– Då somnar han i bilen, sa jag.

– Hur mycket är klockan, tror du?

– Halv fyra kanske?

– Hemma åtta, då?

– Ungefär.

Än en gång traskade vi genom hela anläggningen, förbi sjörövarskeppet, en rucklig träfasad med gångbroar bakom där enbenta och enarmade män med svärd och med snusnäsduk på skallen stod utspridda, inhägnaden med lamadjur och inhägnaden med strutsar, den pyttelilla stenläggningen där några ungar cyklade på fyrhjulingar, och kom till sist ner till entréområdet, där det låg en hinderbanan med det vill säga några timmerstockar och några brädväggar med ståltrådsnät emellan, en bungejumpsställning och en stig för åsneridning, och där stannade vi. Linda tog Heidi och bar henne bort till kön, satte på henne en hjälm, medan Vanja och jag stod kvar vid staketet med John och tittade på.

Det var fyra åsnor som gick runt samtidigt, och det var föräldrarna som ledde dem. Själva stigen var inte längre än trettio meter, men det tog lång tid för de flesta att gå hela vägen, för det var åsnor där, här, inte ponnyhästar, och åsnor stannar när de får lust. Desperata föräldrar stod och slet allt var omkring dem orkade i tömmarna utan att djuren rörde sig ur fläcken. Det hjälpte inte att daska dem på manken. Åsnorna stod lik förbannat stilla. En unge grät. Hon som tog emot biljetterna ropade hela tiden god råd till föräldrarna. Dra så hårt du kan! Hårdare! Bara dra, de bryr sig inte. Hårt! Så ja!

– Ser du, Vanja? sa jag. Åsnorna vill inte gå.

Hon skrattade. Jag blev glad för att hon var glad. Samtidigt var jag lite orolig för hur Linda skulle klara det; hon hade nog inte större tålmod än Vanja. Men när det blev hennes tur klarade hon det galant. Varje gång åsnan stannade ställde hon sig med ryggen mot åsnans sida, samtidigt som hon smackade med munnen. Hon hade ridit under sin uppväxt, det hade länge varit hästar som allt hade

kretsats runt i hennes liv, det måste vara därför.

Heidi strålade där uppe på ryggen. När åsnan inte längre lät sig luras av Lindas knep drog hon hårt och bestämt i blets att den liksom inte fick utrymme för sin istadighet.

– Vad fint du rider! ropade jag till Heidi och kikade ner på Vanja. Vill du också?

Vanja skakade sammanbitet på huvudet. Rättade till glasögonen. Hon hade ridit på ponnyer sedan hon var ett och ett halvt, och den hösten vi flyttade till Malmö, då var hon två och ett halvt, började hon på ridskola. Den låg mitt i Folkets park, ett trist och sjabbigt ridhus med sågspån på golvet, som hon tyckte var spännande, allt som hände där sög hon i sig och ville prata om efteråt. Hon satt rak ryggen på sin lurviga ponny och leddes runt, runt av Linda, utom de gånger då jag gick dit ensam med henne, och någon av de elva-tolvåriga flickorna som verkade tillbringa hela sitt liv där ledde henne medan en lärare gick omkring och sa hur de skulle göra. Att Vanja inte alltid förstod instruktionerna gjorde inte så mycket, det viktiga var upplevelsen av hästarna och allt runt omkring. Stallet, katter som hade kattungar i höet, listan över vilken häst var och en skulle rida på eftermiddagen, hjälmen som hon valde, ögonblicket då hästen skulle ledas ut i hallen, själva ridningen, kanelbullen och äppeljuicen som hon fick i kaféet efteråt. Det var veckans höjdpunkt. Men under hösten nästa år blev det annorlunda. De fick en ny lärare och Vanja, som såg större ut än sina knappt fyra år, möttes av krav som hon inte kunde hantera. Linda sa ifrån, men det blev ändå ingen ändring. Vanja började protestera när hon skulle åka dit, hon ville inte, och efter ett tag fick hon sluta. Inte ens nu när hon såg Heidi rida den lilla åsneturen genom parken, där ingen hade några krav alls, ville hon försöka.

Något annat som vi hade börjat på var en sångstund, då barnen dels sjöng tillsammans, dels ritade och pysslade. Andra gången Vanja var där skulle de rita ett hus, och hon ritade gräset utanför blått. Kvinnan som ledde det hela gick fram till henne och sa att gräs inte är blått utan grönt, så hon kunde kanske göra en ny teckning? Vanja rev sönder teckningen och trilskades på ett sätt som fick de andra föräldrarna att höja på ögonbrynen och glädja sig åt sina egna välartade barn. Vanja är väldigt mycket men framför allt känslig, och att det förhäradas redan nu, för det gör det, oroar mig. Att se henne växa upp gör att bilden av min egen uppväxt också förändras, inte så mycket på grund av kvaliteten som av kvantiteten, själva den tid man tillbringar med sina barn, som är ofantlig. Så många timmar, så många dagar, så oändligt många situationer som uppstår och genomlevs. Jag minns bara en handfull händelser från min egen barndom som jag en gång uppfattade som betydelsefulla vändpunkter, men som jag nu inser badar i ett hav av andra händelser, vilket totalt utplånar deras betydelse, för hur kan jag veta att just de händelser som har fastnat i mig var de avgörande och inte alla de andra, som jag inte vet något om.

När jag diskuterar sådana saker med Geir, som jag pratar med i telefon en timme varje dag, brukar han citera Sven Stolpe som på ett ställe skriver om Bergman att han skulle ha blivit Bergman var han än hade vuxit upp, alltså underförstått att man är som man är, oavsett betingelserna. Ens sätt att möta familjen kommer före familjen. När jag växte upp fick jag lära mig att alla egenskaper, handlingar och företeelser kan förklaras utifrån de miljöer de hade uppstått i. Det biologiska och det genetiska, allt det som är givet, fanns nästan inte på kartan, och när det gjorde det betraktades det med misstänksamhet. En sådan inställning kan vid första ögonkastet verka humanistisk, eftersom den är intimt förknippad med föreställningen om att alla människor är lika, men vid närmare granskning kan den lika gärna uttrycka ett mekanistiskt förhållningssätt till människan, som föds tom och låter sitt liv formas av omständigheterna. Längre såg jag helt teoretiskt på problemställningen, som är grundläggande att den kan användas som språngbräda in i vilket sammanhang som helst – om miljön till exempel är den viktigaste faktorn, är människor vid utgångspunkten både lika och formbara och om den goda människan kan skapas genom påverkan på hennes miljö, därav min föräldragenerations tro på staten, undervisningssystemet och politiken, därav deras starka behov av att förkasta allt som hade

varit, och därav deras nya sanning, som inte låg inne i människan, i det sällsynta och unika, utan tvärtom fanns i människans yttre, det kollektiva och allmänna, kanske allra tydligast formulerat av Dag Solstad, som alltid har varit sin samtids kronometer, i texten från 1969, där hans berömda påstående "Vi ska inte ge kaffepannan vingar" står: bort med andligheten, bort med innerligheten fram för en ny materialism – men att samma inställning skulle ligga bakom rivningen av gamla stadsdelar, byggandet av vägar och parkeringsplatser som den intellektuella vänstern naturligtvis var motståndare till, hade de aldrig en tanke på, och den hade kanske inte varit möjlig att ha en tanke på förrän nu, när kopplingen mellan jämlikhetssynen och kapitalismen, välfärdsstaten och liberalismen, den marxistiska materialismen och konsumtionssamhället ju är uppenbar, eftersom det främsta medlet av alla för att skapa likhet är pengar, de utjämnar alla skillnader, och om din personlighet och din lojalitet i livet är formbara storheter, då är pengarna den utformare som ligger närmast till hands, och på detta sätt uppstår det fascinerande fenomenet att människor i massor hävdar sin individualitet och sin originalitet genom att agera identiskt, medan de som en gång öppnade dörren genom att bejaka likheten och lägga vikt vid det materiella och vid tron på förändring, nu står och rasar mot sin egen gärning, som de tror är ett verk av fienden – men som alla förenklade resonemang är inte heller det alldeles sant, livet är inte en matematisk storhet, det har ingen teori, bara praktik, och om det är frestande att tolka en generations kullkastning av samhället utifrån sin syn på förhållandet mellan arbete och miljö är frestelsen litterär och består i glädjen att spekulera, det vill säga att låta tanken tråckla sig igenom de mest skilda områden av mänsklig verksamhet, snarare än i glädjen att säga sanningen. Himlen står lågt i Solstads böcker, de är otroligt känsliga för strömningar i samtiden, från känslan av alienation på sextiotalet, hyllningen av det politiska i sjuttioalets början och sedan, just när vindarna började blåsa, till avståndstagandet från det mot slutet av decenniet. Det drömliga och vindflöjelsaktiga behöver varken vara en styrka eller en svaghet hos ett författarskap, utan helt enkelt en del av dess material, en del av dess inriktning, och i Solstads fall har alltid det väsentliga befunnit sig någon annanstans, nämligen i språket, som glittrar i sin nyålderdomliga elegans och utstrålar denna så säregna lyster, oefterhärmlig och full av ande. Det språket kan man inte lära sig, det språket kan inte köpas för pengar, och i exakt det ligger hela dess värde. Det är inte så att vi föds lika och att livsbetingelserna gör att våra liv skiljer sig åt, det är tvärtom, vi föds olika och livsbetingelserna gör att våra liv liknar varandra alltmer.

När jag tänker på mina tre barn ser jag inte bara deras karakteristiska ansikten framför mig, utan även en alldeles bestämd känsla som de utstrålar. Den känslan, som är oföränderlig, är vad de "är" för mig. Och vad de "är" har funnits i dem ända från de första dagarna jag såg dem. Då kunde de ingenting, och det lilla de kunde, som att suga på bröstet, lyfta på armarna i ren reflex, se sig omkring i härmna, ja, det kunde de ju allihop, så vad de "är" har ingenting med egenskaper att göra, det handlar inte om vad de kan eller inte kan, det är mer som ett slags ljus som strålar i dem.

Deras karaktärsdrag, som lite försiktigt började träda fram redan efter ett par veckor, har på samma sätt varit oförändrade, och så olika är de hos var och en att det är svårt att föreställa sig att om vilka betingelser vi ger dem, genom vårt sätt att vara och bete oss, skulle ha någon avgörande betydelse. John har en mild och vänlig läggning, han älskar sina systrar och flygplan, tåg och bussar. Heidi är utåtriktad och tar kontakt med vem som helst, hon tycker om skor och kläder, vill bara ha klänning på sig och är trygg i sin lilla kropp, något som visade sig till exempel när hon stod naken framför spegeln i simhallen och sa till Linda, titta mamma, vilken fin stjärt jag har! Hon tål inte att bli tillrättvisad, höjer man rösten mot henne vänder hon sig bort och börjar gråta. Vanja däremot, hon ger igen, hon har ett häftigt temperament, är viljestark, känslig och har en relationell instinkt. Hon är bra på att komma ihåg, de flesta böcker vi läser för henne kan hon utantill, liksom replikerna i filmerna vi ser tillsammans. Hon har humor, vi skrattar alltid mycket åt henne hemma, men när hon kommer ut till världen har hon intryck av stämningarna som råder, och är det för mycket som är nytt och ovant sluter hon sig

direkt. Blygheten dök upp när hon var runt sju månader och den visade sig genom att hon helt enkelt blundade om en främmande person närmade sig, som om hon sov. Det kan hon fortfarande göra ibland, om hon sitter i vagnen och vi råkar stöta på en av föräldrarna från dagis, till exempel, då åker ögonlocken ner rätt vad det är. På dagiset i Stockholm, som låg rakt ovanför vår lägenhet, fäste hon sig efter en försiktig och trevande start vid en pojke i sin egen ålder, Alexander hette han, och tillsammans med honom härjade hon runt bland lekanordningarna, så våldsamt att personalen sa att om det då och då måste skydda Alexander mot henne, han orkade inte alltid med hennes intensitet. Men ofta sken han upp när hon kom och blev ledsen när hon gick, och sedan dess har hon alltid föredragit att leka med pojkar; det är något med det fysiska och utagerande som hon tydligen har behov av, kanske för att det är enkelt och lätt ger en känsla av kontroll.

När vi flyttade till Malmö började hon på ett nytt dagis, det låg precis nere vid Västra Hamnen, i den nybyggda området i stan där de riktigt penningstarka bodde, och eftersom Heidi var så liten var det ju som höll i inskolningen. Varje morgon cyklade vi genom stan, förbi det gamla varvsområdet och mot havet, Vanja med sin lilla hjälm på skallen och armarna om min midja, jag med knäna i maghög på den låga damcykeln, sorglös och glad för allt i stan var fortfarande nytt för mig, och ljusa skiftningar på himlen under morgon och eftermiddag omfattades ännu inte av rutinens mättade blickar. Att det första Vanja sa på morgonen var att hon inte ville gå på dagis och att hon ibland grät när hon gick dit, tänkte jag bara var en övergångsfas, klart att hon skulle trivas efter ett tag. Men när vi kom dit ville hon inte lämna mitt knä, det spelade ingen roll vad de tre unga kvinnorna i personalen lockade med. Jag ansåg att det bästa vore att kasta henne rakt in i det, bara gå därifrån och låta henne klara sig själv, men varken de eller Linda ville höra talas om den sortens brutalitet, så då fick jag sitta där på ett stol i ett hörn med Vanja i knät, omgiven av lekande barn, och ett gassande solsken ute som långsamt blev alltmer höstligt vartefter dagarna gick. Vid mellanmålet utomhus, som bestod av äppel- och päronbitar som personalen delade ut, gick hon bara med på att sätta sig om hon fick göra det tio meter från de andra barnen, och när vi gjorde det, jag med ett ursäktande leende på läpparna, var det inte utan förvåning, för det var ju den inställningen jag hade till andra människor; hur kunde hon, två och ett halvt år gammal, ha snappat upp det? Det är klart att personalen kunde lirka henne ifrån mig efter en stund, och jag kunde cykla hem för att skriva lite medan hon grät hjärtskärande bakom mig, och när det hade gått en månad lämnade och hämtade jag henne som vanligt. Men fortfarande hände det att hon sa på morgonen att hon inte ville, fortfarande grät hon ibland, och när ett annat dagis som låg alldeles bredvid vårt hus ringde och sa att de hade en ledig plats tvekade vi inte utan tackade ja direkt. Det hette Lodjuret och var ett föräldrakooperativ. Det innebar att alla föräldrar måste arbeta som personal två veckor om året, förutom att man måste ta på sig något av alla de administrativa eller praktiska uppdrag som fanns. Hur långt det dagiset skulle gnaga sig in i vårt liv hade vi ingen aning om då, tvärtom var det alla fördelarna med det vi pratade om: Tack vare arbetsplikten skulle vi lära känna alla Vanjas lekkamrater, och tack vare uppdragen och mötena som den medförde skulle vi lära känna deras föräldrar. Det var vanligt, fick vi höra, att barnen följde med varandra hem, så snart skulle vi kunna få avlastning när vi behövde det. Dessutom, och det var kanske det viktigaste argumentet, kände vi ingen i Malmö, inte en enda människa, och det här var ett enkelt sätt att knyta nya kontakter. Och det stämde, efter ett par veckor blev vi bjudna på födelsedagskalas hos ett av barnen. Vanja gladd sig mycket, inte minst för att hon hade fått ett par guldfärgade finskor som hon skulle ha på sig, samtidigt som hon inte heller ville gå, begripligt nog, eftersom hon inte kände de andra barnen särskilt väl. Inbjudan låg i facket på dagis en fredagseftermiddag, kalaset var på lördagen veckan efter och varenda morgon frågade Vanja om det var i dag det var kalas hos Stella. När vi sa nej frågade hon om det var i övermorgon, det var ungefär så långt bort som framtidshorisonten låg för henne. De följande morgonen vi äntligen kunde nicka och säga ja, det var i dag vi skulle till Stella, hoppade hon rätt upp ur sängen och bort till klädskalet för att ta på guldskena. Ett par gånger i timmen frågade hon om det

var långt kvar, och det kunde ha blivit en outhärdlig förmiddag med tjat och utbrott, men lyckligtvis fanns det annat vi kunde fylla den med. Linda tog henne med till bokhandeln för att köpa en present sedan satt de vid köksbordet och ritade födelsedagskort, vi badade flickorna och kammade dem och satte på vita strumpbyxor och finklänningar. Då, helt tvärt, slog Vanjas humör om, plötsligt ville hon inte ha på sig strumpbyxor eller klänning, det var inte tal om att hon skulle på kalas och guldskor. Hon kastade hon i väggen, men efter att ha väntat tålmodigt de få minuter utbrottet varade fick vi på henne allt, till och med den stickade vita halsduken som hon hade fått till Heidis dop, och när de till sist satt i vagnen framför oss var de på nytt spända av förväntan. Vanja satt allvarlig och tyst, med guldskor i ena handen och presenten i den andra, men när hon vände sig mot oss för att säga någonting, var det med ett leende på läpparna. Bredvid henne satt Heidi ivrig och glad, för även om hon inte förstod var vi var på väg, hade kläderna och alla förberedelser gett henne en föräning om att det var mot något utöver det vanliga. Huset där kalaset skulle vara låg några hundra meter bort på samma gata som vi bodde på. Det var fullt av liv och rörelse, det som var så typiskt för sena lördagseftermiddagar i stan när de sista shopparna med sina kassar blandas med ungdomar som har dragit in till centrum för att hänga utanför Burger King och McDonald's, och strömmen av bilar som glider förbi inte längre består av funktionella fordon som tillhör familjer på väg till eller från olika parkeringshus, utan börjar innehålla allt fler av de låga svarta blänkande bilarna med dunkande bas i hela karossen, som ofta framfördes av tjugoåriga invandrarkillar. Utanför mathallen var det så fullt med folk att vi fick lov att stanna ett ögonblick, och när den skinntorra och härjade gamla damen som brukade sitta där i sin rullstol just vid den här tiden fick syn på Vanja och Heidi, böjde hon sig fram mot dem och ringde klockan som hon hade hängande i en käpp, medan hon log ett leende som hon säkert själv trodde var barnkärt, men som för flickorna måste ha varit skräckinjagande. Men de sa ingenting, de bara såg på henne. På andra sidan entrén satt en narkoman i min ålder med en mössa i sin utsträckta hand. Han hade en katt i en bur bredvid sig och när Vanja fick syn på den tittade hon upp mot oss.

– När vi flyttar till landet ska jag få en katt, sa hon.

– Katt! sa Heidi och pekade.

Jag körde vagnen över trottoarkanten och ut i gatan för att ta mig förbi de tre personerna som gick så förbannat långsamt och tydligen trodde att de ägde trottoaren, gick några meter med snabba steg och styrde in den igen när vi kommit förbi dem.

– Det kan dröja länge till dess, vet du, sa jag.

– Man kan inte ha katt i lägenhet, sa hon.

– Just det, sa Linda.

Vanja tittade rakt fram igen. Hon kramade påsen med presenten med båda händerna.

Jag såg på Linda.

– Vad var det han hette nu igen, Stellas pappa?

– Å, nu står det helt still ... sa hon. Jo, Erik, var det inte det?

– Jo, det var det, sa jag. Vad var det han jobbade med då?

– Jag är inte säker, sa hon. Men det var design på något sätt.

Vi gick förbi Gottgruvan, och både Vanja och Heidi böjde sig fram för att titta in i skyltfönstret. Väg i vägg låg en pantbank. Bredvid den ett ställe som sålde olika sorters små statyetter och smycken, änglar och buddhafigurer, förutom rökelse, te, tvålar och andra new age-prylar. I fönstret hängde affischer som tillkännagav när några yogaguruer och kända medier skulle komma till stan. På andra sidan gatan låg en klädaffär med lågprismärken, Ricco Jeans and Clothings, "Mode för hela familjen", bredvid den TABOO, en sorts "erotisk" butik som lockade med dildoar och dockor i olika negligéer och korsettliknande underplagg i fönstret bredvid dörren, dolt från gatan. Bredvid den låg Bergman väskor och hattar, där säkert både interiören och sortimentet hade varit oförändrat sedan

företaget grundades någon gång på fyrtioalet, och Radio City som nyligen hade gått i konkurs, men som fortsatte att skylta med ett fönster som svämmade över av lysande tv-skärmar, omgivna av en salig blandning elektriska apparater med sina priser på stora, nästan självlysande kartongbitar i orange och grönt. Grundregeln var att ju högre upp på gatan man kom, desto billigare och mer tvivelaktiga blev butikerna. Detsamma gällde människorna som lunkade där. Till skillnad från Stockholm, där man också hade bott mitt i stan, syntes den fattigdom och misär som fanns ute på gatorna. Jag tyckte om det.

– Här är det, sa Linda och stannade vid en port. Utanför en bingohall lite längre bort stod två glåmiga kvinnor i femtioårsåldern och rökte. Linda lät blicken glida över namnen på tavlan bredvid porttelefonen, knappade in några siffror. Två bussar dundrade förbi i tät följd. Strax surrade det till vid porten, och vi gick in i den mörka hallen, ställde vagnen intill väggen och tog trapporna två våningar upp till lägenheten, jag med Heidi på armen, Linda med Vanjas hand i sin. Dörren stod öppen när vi kom upp. Det var mörkt inne i lägenheten också. Jag tyckte det var lite obehagligt att bara kliva rakt in, hade helst velat ringa på, då skulle det ha blivit tydligare att vi hade kommit, för som det nu var stod vi bara där i hallen utan att någon lade märke till oss.

Jag satte ner Heidi på golvet och tog av henne jackan. Linda skulle göra likadant med Vanja, men hon protesterade, stövlarna skulle av först så att hon kunde ta på sig guldkorna.

Det låg ett rum på varsin sida om hallen. I det ena höll några barn på i upphetsad lek, i det andra stod några vuxna och pratade. I hallen som fortsatte längre in i lägenheten såg jag Erik, han stod med ryggen till och pratade med ett par av föräldrarna från dagis.

– Hallå! sa jag.

Han vände sig inte om. Jag lade Heidis jacka ovanpå en kappasom låg på en stol, mötte Lindas blick som letade efter någonstans att hänga upp Vanjas jacka.

– Ska vi inte gå in? sa hon.

Heidi slog armarna om mitt ben. Jag lyfte upp henne och tog några steg in. Erik vände sig om.

– Hej, sa han.

– Hej, sa jag.

– Hej, Vanja! sa han.

Vanja vände sig bort.

– Vill du ge presenten till Stella? sa jag.

– Stella, nu har Vanja kommit, sa Erik.

– Du får göra det, sa Vanja.

Stella ställde sig upp ur klungan med barn. Hon lyste upp.

– Grattis på födelsedagen, Stella, sa jag. Vanja har en present till dig.

Jag tittade ner på Vanja.

– Vill du räcka över den?

– Du ska, sa hon lågt.

Jag tog presenten och gav den till Stella.

– Den är från Vanja och Heidi, sa jag.

– Tack, sa hon och slet av papperet. När hon såg att det var en bok lade hon den på bordet bland de andra presenterna, och gick tillbaka till de andra barnen.

– Jaha, sa Erik, allt väl?

– Visst, sa jag. Kände hur skjortan klubbade mot bröstet. Syntes det?

– Vilken fin lägenhet du har, sa Linda. Är det en trerummare?

– Ja, sa Erik.

Han såg alltid så lömsk ut, såg alltid ut som om han hade någon hållhake på den han pratade med och han var svår att placera; det sneda leendet kunde lika gärna vara ironiskt som nyckfullt eller osäkert. Hade han haft en utpräglad eller stark personlighet skulle just det ha gjort mig bekymrad, men han var vag på ett svagt och viljelöst sätt, så vad han kunde tycka eller tänka bekymrade mig inte de minsta. Det var Vanja jag hade uppmärksamheten riktad mot. Hon stod tätt tryckt mot Linda och tittade ner i golvet.

– De andra sitter ute i köket, sa Erik. Där finns det lite vin också om ni vill ha.

Heidi hade redan gått in i rummet, hon stod framför hyllan med en träsnigel i handen. Den hade hjul och ett snöre man kunde dra den med.

Jag nickade mot de båda föräldrarna som stod lite längre in i hallen.

– Hej, sa de.

Vad hette han nu då? Johan? Eller Jacob? Och hon, var det Mia kanske? Nej för fan, han hette Robin.

– Hej, sa jag.

– Allt väl? sa han.

– Visst, sa jag. Och själva?

– Det är bra, tack.

Jag log mot dem. De log tillbaka. Vanja släppte taget om Linda och gick tveksamt in i rummet där barnen lekte. Hon stod och tittade på dem en liten stund. Så var det som om hon bestämde sig för att satsa.

– Jag har gullskor! sa hon.

Hon böjde sig ner, tog av sig den ena skon och höll upp den i luften ifall någon ville se den. Men det var det ingen som ville. När hon förstod det satte hon på sig den igen.

– Ska du inte sätta dig där borta och leka med dem? sa jag. Har du sett, det är ett stort dockskåp och håller på med.

Hon gjorde som jag sa, satte sig bredvid dem, men företog sig inget, satt bara där och tittade.

Linda lyfte upp Heidi och bar henne till köket. Jag följde efter. Alla hälsade på oss, vi hälsade tillbaka, satte oss vid det långa bordet, jag närmast fönstret. Det pratades om billiga flygbiljetter, och det som från början var ett vrakpris långsamt ökade i takt med att man blev tvungen att beställa de ena tillägget efter det andra tills man satt där med en biljett som kostade lika mycket som de dyra flygbolagens. Därifrån gled det över till att köpa utsläppsrätter, och sedan till de nya charterresorerna med tåg som nyligen hade introducerats på marknaden. Jag hade säkert kunnat säga något om det, men det gjorde jag inte, kallprat är en av de oändligt många saker jag inte behärskar, så jag satt som vanligt och nickade åt alla synpunkter, log när de andra log, medan jag längtade därifrån av hela mitt hjärta. Vid köksbänken stod Stellas mamma Frida och rörde ihop något dressingliknande. Hon var inte ihop med Erik längre, och även om de samarbetade bra när det gällde Stella kunde det ibland märkas på styrelsemötena på dagis att det fanns hätskhet och irritation mellan dem. Hon var blond, hade höga kindben och smala ögon, en lång slank figur och hon klädde sig snyggt, men var alldeles för nöjd med sig själv, var för upptagen av sig själv för att jag skulle tycka att hon var attraktiv. Jag har inget emot ointressanta eller ordinära människor, de kan ha andra och viktigare egenskaper som värme, omtänksamhet, vänlighet, sinne för humor och förmåga att få ett samtal att flyta på, att sprida trygghet omkring sig, att få en familj att fungera, men att vistas i närheten av ointressanta människor som själva tror att de är osedvanligt intressanta och skyltar med det gör mig nästan fysiskt illamående.

Hon ställde skålen med det som jag trodde var en dressing, men som visade sig vara en dip, på en bricka där det redan stod en skål med morotsstavar och en skål med gurkstavar. I samma stund kom

Vanja in i köket. När hon hade hittat oss kom hon och ställde sig tätt intill.

– Jag vill gå hem, sa hon lågt.

– Vi har ju precis kommit, sa jag.

– Vi ska vara här en stund till, sa Linda. Och titta, nu får ni lite godis!

Var det brickan med grönsaker hon menade?

Det kan inte ha varit något annat.

De var inte kloka i det här landet.

– Jag följer med dig in, sa jag till Vanja. Kom nu.

– Tar du med dig Heidi också? sa Linda.

Jag nickade och med Vanja i hämlarna bar jag in Heidi i rummet där barnen höll till. Frida följde efter med brickan i händerna. Hon ställde den på ett litet bord som stod mitt på golvet.

– Här får ni lite att äta, sa hon. Innan tårtan kommer.

Barnen, tre flickor och en pojke, höll fortfarande på att leka framför dockskåpet. I det andra rummet sprang två pojkar omkring. Erik stod också där inne, vid stereoanläggningen med en cd i handen.

– Jag har lite norsk jazz här, sa han. Är du intresserad av jazz?

– Ja-a ... sa jag.

– Norge har en schyst jazzscen, sa han.

– Vem är det du har där då? sa jag.

Han visade mig omslaget. Det var ett band jag aldrig hade hört talas om.

– Så bra, sa jag.

Vanja stod bakom Heidi och försökte lyfta henne. Heidi protesterade.

– Hon vill inte, Vanja, sa jag. Gör inte så.

När hon fortsatte gick jag bort till dem.

– Vill du inte ha en morot? sa jag.

– Nej, sa Vanja.

– Men det är dip, sa jag. Och gick fram till bordet, tog en morotsstav och doppade den i den viskros troligen gräddfilmsbaserade dippen, stoppade den i munnen.

– Mm, sa jag. Det var gott.

Varför kunde de inte bara fått korv, glass och läsk? Slickepinnar? Jell-O? Chokladpudding?

Vilket korkat jävla idiotland det här var. Alla unga kvinnor drack vatten i sådana mängder att de sprutade ur öronen på dem, de trodde det var "nyttigt" och "fräscht", men det enda som hände var att antalet unga inkontinenta i landet sköt rätt upp i höjden. Barn åt fullkornspasta och fullkornsbröd och allsköns märkvärdiga grova rissorter som deras magar inte kunde tillgodogöra sig riktigt, men de spelade ingen roll för det var "nyttigt", det var "fräscht", det var "hälsosamt". Å, de förväxlade mat med själ, de trodde att de kunde äta sig till att bli bättre människor utan att fatta att mat är *en* sak, och föreställningar mat väcker är något annat. Och sa man det, sa man något i den vägen var man antingen reaktionär eller bara norrman, det vill säga en människa som är tio år efter.

– Jag vill inte ha, sa Vanja. Jag är inte hungrig.

– Nej, nej, sa jag. Men titta här då, har du sett? Det ligger ett tåg där. Ska vi sätta ihop det?

Hon nickade, och vi satte oss ner, precis bakom de andra barnen. Jag började lägga ut träskenor efter varandra i en halvmåne, samtidigt som jag försiktigt hjälpte Vanja att få sina på plats. Heidi hade förflyttat sig in i det andra rummet, där hon tog sig fram utmed bokhyllan och tittade på allt som stod där. Så fort de två pojkaras rörelser blev våldsamma vände hon på huvudet och tittade på dem.

Erik satte äntligen på en skiva och vred upp volymen. Piano, bas och den sortens myller av oliv

slaginstrument som en viss typ av jazztrummisar älskar – den typen som slår stenar mot varandra eller på andra sätt använder sig av saker han har runtomkring sig. Jag tyckte att det ibland var poänglös ibland direkt löjligt. Och jag hatade när man applåderade sådant på jazzkonserter.

Erik nickade takten lite innan han vände sig om, blinkade mot mig och gick ut i köket. Just o ringde det på dörren. Det var Linus och hans son Achilles som kom. Linus som hade en prilla innanför läppen hade svarta byxor, mörk rock, och under den hade han en vit skjorta. Det blonda håret var li rufsigt, ögonen som såg in i lägenheten var ärliga och naiva.

- Tjena, sa han. Läget?
- Bra, sa jag. Och själv?
- Jo tack, det knallar.

Achilles, som var liten med stora mörka ögon, tog av sig jackan och skorna medan han stirrade på barnen bakom mig. Barn är som hundar, de hittar alltid sina likar i folksamlingar. Vanja såg på honom också. Han var hennes favorit, det var honom hon hade valt ut till att ta över Alexanders roll. Men när han hade fått av sig kläderna gick han direkt bort till de andra barnen, och det fanns ingenting Vanja kunde göra för att förhindra det. Linus gled bort mot köket och det lystna som jag tyckte mig ha sett i hans blick berodde väl inte på något annat än förväntningen att få prata lite.

Jag reste mig och tittade bort mot Heidi. Hon satt bredvid yuccapalmen under fönstret och lade upp jorden i blomkrukan i små högar på golvet. Jag gick dit och lyfte upp henne, skyfflade tillbaka henne mycket jag kunde med händerna och gick ut i köket för att leta efter en trasa eller något. Vanja följde efter. När vi kom in klättrade hon upp i Lindas knä. Ute i vardagsrummet började Heidi gråta. Linus såg frågande på mig.

- Jag tar henne, sa jag. Ska bara leta efter något att torka upp med.

Det var fullt vid köksbänken, det verkade som om man förberedde en hel måltid, och i stället för att tränga mig in där gick jag in på toaletten, drog ut en rejäl bit med toapapper, blötte det under kranen och gick in i vardagsrummet för att torka upp. Heidi grät fortfarande och jag lyfte upp henne och bar in henne i badrummet för att tvätta händerna på henne. Hon vred sig och sprattlade i mitt grepp.

- Så, så, duktig flicka. Vi är snart klara, lite till bara. Sådärja!

När vi kom ut igen gick gråten över, men hon var inte helt nöjd, ville inte komma ner på golvet bara hänga där i min famn. I vardagsrummet stod Robin med armarna i kors och hade ögonen på sin dotter Theresa som bara var några månader äldre än Heidi, men som redan kunde prata i långa meningar.

- Jaha du, sa han. Sitter du och skriver på något nu?

- Jo, lite grann, sa jag.
- Sitter du hemma då?
- Ja, jag har ett rum där.

– Är det inte svårt? Jag menar, får du inte lust att se på tv eller tvätta eller något, i stället för att skriva?

- Det går bra. Det blir lite mindre tid än om jag hade haft ett arbetsrum på stan, men ...

- Jo, det är klart, sa han.

Han hade ljust halvlångt hår som lockade sig i nacken, klarblå ögon, platt näsa, brett käkparti. Han var inte kraftig, men inte heller någon vekling. Han klädde sig som om han var tjugofem, trots att han snart var fyrtio. Vad han tänkte visste jag inte, jag kunde inte säga något om vad som pågick inom honom, men ändå fanns det inte något hemlighetsfullt över honom. Tvärtom gav hans ansikte och utstrålning ett öppet intryck. Men något var det ändå, det kände jag, en skugga av något annat. Han arbetade med integrering av flyktingar i kommunen, hade han berättat en gång, och efter någ

följdfrågor om hur många flyktingar man tog emot här och så vidare, lät jag den bollen ligga, eftersom de synpunkter och sympatier jag hade låg så långt utanför den norm jag antog att han representerade att det förr eller senare skulle lysa igenom, och då skulle jag framstå som antingen den onde eller den dumme, beroende på, vilket jag inte tyckte det fanns skäl till.

Vanja, som satt på golvet lite vid sidan av de andra barnen, såg bort mot oss. Jag ställde ner Heidi och det var som om Vanja hade väntat på det, för genast reste hon sig och kom fram, tog Heidi i handen och gick med henne till hyllan med leksaker. Där gav hon henne träsnigeln med antenner som snurrade när man drog den.

– Titta, Heidi! sa hon och tog den ifrån henne och satte ner den på golvet. Du ska dra den i snöret, så den snurrar här. Då snurrar den. Förstår du?

Heidi tog snöret och ryckte till. Snigeln välte.

– Nej, inte så, sa Vanja. Jag ska visa dig.

Hon ställde snigeln upp och drog den försiktigt framåt en meter.

– Jag har en lillasyster! sa hon högt rakt ut i luften. Robin hade gått bort till fönstret, där han stod och stirrade ut på bakgården. Stella, som var väldigt energisk och förmodligen extra full av liv eftersom det var hennes kalas, skrek något upprört som jag inte förstod, pekade på den ena av de två mindre flickorna som gav henne dockan hon höll i armen, hämtade en liten vagn, lade dockan i den och började köra den genom hallen. Achilles hade letat upp Benjamin, en pojke som var ett halvt år äldre än Vanja, och som oftast satt djupt försjunken i något, en teckning eller en hög med lego eller en sjörövarskepp med sjörövarfigurer. Han var fantasirik, självständig och snäll, och nu satt han med Achilles och byggde med tågbanan som jag och Vanja hade börjat på. De två mindre flickorna sprang efter Stella. Heidi stod och gnällde. Hon var säkert hungrig. Jag gick ut i köket och satte mig bredvid Linda.

– Kan du gå in till dem ett tag? sa jag. Jag tror Heidi är hungrig.

Hon nickade, lade handen lätt på min axel och reste sig. Jag ägnade några sekunder åt att orientera mig i de två samtal som pågick runt bordet. Det ena handlade om bilpooler, det andra om bilar, och jag förstod att det var ett samtal som nyss hade delat på sig. Mörkret utanför fönstret var kompakt och belysningen i köket sparsam, vecken i de svenska ansiktena runt bordet skuggade, ögonen glänste mot skenet från de levande ljusen. Erik och Frida och en kvinna jag inte mindes namnet på stod vid köksbänken med ryggen till och höll på med maten. Ömhetskänslorna för Vanja upptog mig helt och hållet. Men det fanns ingenting jag kunde göra. Jag tittade på den som för tillfället pratade, drog lite på munnen när det kom något vitsigt, smuttade på glaset med rödvin som någon hade ställt på mitt plats.

Mitt emot mig satt den ende som stack ut därinne. Han hade brett ansikte, kinderna var ärriga och dragen grova, ögonen intensiva. Händerna som låg på bordet var kraftiga. Han var klädd i en skjorta av femtiotalssnitt och blå jeans som var uppvikta en bra bit upp på vaden. Frisyren var också femtiotal och han hade breda polisonger. Men det var inte det som gjorde honom annorlunda, det var hans utstrålning, att det märktes så väl att han satt där, trots att han inte sa så mycket.

En gång i Stockholm hade jag varit på en fest där en boxare var med. Han satt också i köket, hans fysiska närvaro var också påtaglig och ingav mig en tydlig men obehaglig känsla av underlägsenhet. Att jag var honom underlägsen. På ett konstigt sätt skulle jag få rätt under kvällens lopp. Festen var hemma hos Cora, en kompis till Linda, lägenheten var liten och det stod folk och pratade överallt. Musiken strömmade ut från anläggningen i vardagsrummet. Gatorna låg vita av snö. Linda var högravid, det var kanske den sista festen vi kunde gå på innan barnet kom och skulle förändra allt, även om hon var trött ville hon gärna försöka vara med en stund. Jag drack lite vin och pratade med Thomas, han var fotograf och kompis med Geir; han kände Cora genom sin sambo Marie, som var

poet och hade varit Coras handledare på Biskops-Arnö. Linda satt på en stol utdragen en bit från bordet på grund av magen, hon skrattade och var glad, och att det inåtvända och svagt glödande so kommit över henne de senaste månaderna fanns där var det nog bara jag som kände. Efter ett tag res hon sig och gick ut, jag log mot henne, vände mig mot Thomas igen, som sa något om rödhårig gener, så påtagligt närvarande den här kvällen.

Någonstans bankade det.

– Cora! hörde jag. Cora!

Var det Linda?

Jag reste mig och gick ut i hallen.

Bankandet kom inifrån badrummet.

– Är det du, Linda? sa jag.

– Ja, sa hon. Jag tror dörren har gått i baklås. Kan du hämta Cora? Det måste finnas något knep eller något.

Jag gick in i vardagsrummet och puffade Cora lite lätt på axeln, där hon stod och höll en tallrik med mat i ena handen, ett glas rödvin i den andra.

– Linda får inte upp dörren i badrummet, sa jag.

– Å nej! sa hon, ställde ifrån sig glas och tallrik och skyndade ut.

De konfererade en stund genom den låsta dörren, Linda försökte följa instruktionerna hon fick, men ingenting hjälpte, dörren var och förblev låst. Alla i lägenheten hade uppfattat situationen men stämningen var på samma gång munter och lite orolig, ett helt gäng stod i hallen och gav Linda goda råd, medan den ängsliga och förvirrade Cora hela tiden upprepade att Linda var höggravid, vi måste göra något nu genast. Till slut beslöt man att ringa efter en låssmed. Medan vi väntade på honom stod jag utanför dörren och pratade med Linda där inne, obehagligt medveten om att alla kunde höra vad jag sa, och om min egen brist på handlingskraft. Kunde jag inte bara sparka in dörren och släppa henne? Resolut och utan snack.

Jag hade aldrig sparkat in en dörr förut, jag visste inte hur massiv den var, tänk om sparken inte rubbade den, hur fånigt skulle inte det se ut?

Låssmeden kom en halvtimme senare. Han lade en linnepåse med verktyg på golvet och började mixtra med låset. Han var kort i rocken, hade glasögon och begynnande flint, sa inget till skaran av människor som stod runtomkring, prövade med det ena verktyget efter det andra utan resultat, dörren var lik förbannat låst. Till slut gav han upp, sa till Cora att det inte gick, den här dörren fick han inte upp.

– Men vad ska vi göra då? sa Cora. Hon är höggravid.

Han ryckte på axlarna.

– Ni får sparka in den, sa han och började packa ihop sina verktyg.

Vem skulle sparka in den?

Det fick väl bli jag, jag var Lindas man, det var mitt ansvar.

Hjärtat slog hårdare i bröstet.

Skulle jag göra det? Ta ett steg bakåt, mitt framför näsan på alla de andra, och sparka till allt vad jag orkade?

Men tänk om dörren inte gav efter? Tänk om den slog upp och träffade Linda?

Hon fick ta skydd inne i hörnet.

Jag andades lugnt några gånger. Men det hjälpte inte, jag darrade fortfarande inombords. Att dra uppmärksamheten till mig så här var det värsta jag visste. När det fanns risk för att misslyckas var det ännu värre.

Cora såg sig omkring.

– Vi måste sparka in dörren, sa hon. Vem gör det?

Låssmeden smet ut genom ytterdörren. Om jag skulle göra det, var det nu jag måste anmäla mig.

Men jag kunde inte förmå mig till det.

– Micke, sa Cora. Han är boxare.

Hon tänkte gå in till honom i vardagsrummet.

– Jag kan fråga honom, sa jag. Då dolde jag i alla fall inte det förödmjukande i situationen, då sa jag

rakt ut till honom att jag som är Lindas man inte vågar sparka in dörren, utan ber dig som är boxare och stor och stark att göra det åt mig.

Han stod vid fönstret med en öl i handen och pratade med två flickor.

– Hej, Micke, sa jag.

Han såg på mig.

– Hon är fortfarande inlåst i badrummet. Låssmeden fick inte upp dörren. Skulle du kunna sparka in den, tror du?

– Inga problem, sa han och betraktade mig ännu ett ögonblick innan han ställde ifrån sig flaskan och gick ut i hallen. Jag följde efter. Folk flyttade på sig när han kom.

– Är du där inne? sa han.

– Ja, sa Linda.

– Gå så långt bort från dörren du kan. Jag ska sparka in den.

– Ja, sa Linda.

Han väntade lite. Så höjde han foten och sparkade till dörren med en sådan kraft att hela låssmedens lossnade och flisorna rök.

När Linda kom ut var det någon som klappade i händerna.

– Stackars dig, sa Cora. Jag är hemskt ledsen alltså. Att utsätta just dig för det, och så nu ...

Micke vände sig om och gick.

– Hur är det med dig? sa jag.

– Bra, sa Linda. Men jag tror att vi kanske ska gå hem snart.

– Såklart, sa jag.

Inne i vardagsrummet stängdes musiken av, två kvinnor runt trettio skulle läsa sina utagerande dikter, jag gav Linda hennes jacka, tog på mig min egen, sa hej då till Cora och Thomas, skammet brände i mig, men det sista återstod, jag var tvungen att tacka Micke för hans insats, trängde mig fram bland poesiåhörarna och stannade framför honom där han stod vid fönstret.

– Tack ska du ha, sa jag. Du räddade henne.

– Äsch, sa han och ryckte på sina enorma axlar. Det var inget.

I taxin hem såg jag nästan inte alls åt Lindas håll. Jag hade inte tagit ansvar då jag borde, utan var så feg att jag överlät det på någon annan, och alltihop syntes i mina ögon. Jag var en ynkrygg.

När vi hade lagt oss frågade hon vad det var. Jag sa att jag skämdes för att jag inte hade sparkat in dörren själv. Hon såg häpet på mig. Den tanken hade inte slagit henne. Varför skulle jag ha gjort det? Jag var väl inte den typen?

Han som nu satt på andra sidan bordet utstrålade något av det som boxaren i Stockholm hade haft. Det hade inte med kroppsstorleken eller muskelmassan att göra, för även om flera män här var vältränade och hade kraftiga överkroppar verkade de ändå lätta, deras närvaro i rummet var liljeflyktig och obetydlig som en förströdd tanke, det var något annat, och varje gång jag upplevde det kom jag till korta, då såg jag mig själv som den hämmade och svage man jag var, den som lever si

liv i ordens värld. Jag satt och funderade på de här sakerna medan jag då och då kastade en blick på honom, samtidigt som jag med ett halvt öra lyssnade på det pågående samtalet. Nu handlade det om olika pedagogiska metoder, och vilka skolor som var och en planerade för sina barn. Efter en lite parentes då Linus berättade om en idrottsdag han hade varit med på, övergick det till huspriser. Det konstaterades att de hade stigit väldigt snabbt de senaste åren, fast mer i Stockholm än här, och att det antagligen bara var en tidsfråga innan det skulle vända, kanske kunde de falla lika snabbt som de hade stigit till och med. Sedan vände sig Linus mot mig.

– Hur är det med bostadspriserna i Norge då? sa han.

– Som här ungefär, sa jag. I Oslo är det lika dyrt som i Stockholm. Och så är det lite billigare ute i förorterna.

Han höll kvar blicken på mig, ifall jag skulle utnyttja öppningen in i samtalet som han hade gett mig, men när det inte skedde vände han sig mot de andra igen och fortsatte prata. Han hade gjort likadant på det första stormötet vi var med på, men då med en sorts kritisk underton, för, som han sa när mötet led mot sitt slut och Linda och jag ännu inte hade sagt ett ord, det var meningen att alla skulle säga vad de tyckte, det var det som var poängen med ett föräldrakooperativ. Jag hade inget att säga om vad jag skulle tycka i den fråga som diskuterades, och det blev Linda som med en lätt rodnad fick väga för och emot å familjens vägnar, medan hela det församlade stormötet glodde på henne. Först och främst gällde det om dagiset skulle göra sig av med kocken som var anställd där och om man i stället satsa på catering, vilket var billigare, och sedan vilken sorts mat man i så fall skulle satsa på, vegetarisk eller vanlig? Lodjuret var egentligen ett vegetariskt dagis, det var därför man hade startat det en gång i tiden, men nu var bara föräldrarna till två av barnen vegetarianer, och eftersom de inte ätit så mycket av alla varianter på grönsaker som serverades var det många föräldrar som ansåg att man kunde göra avkall på den principen. Diskussionen varade i flera timmar och släpade över ämnet som en trål över havsbotten. Till exempel tog man upp kötthalten i de olika korvsorterna; det var en sak att procenten stod tryckt på korven man köpte i affären, en annan sak med de korvar som cateringfirman hade, för hur kunde man veta hur mycket kött de innehöll? Jag trodde korv var korv och visste ingenting om den värld som öppnades inför mina ögon den kvällen, framför allt inte att det fanns människor som kunde engagera sig så starkt i den. Var det inte roligt för barnen att ha en kock som lagade mat i deras kök? tänkte jag, men det sa jag inte, och efter ett tag började jag hoppas att hela diskussionen kunde avverkas utan att vi behövde yttra oss, fast det var förstas innan Linus riktade sin sluga och samtidigt naiva blick mot oss.

Ute i vardagsrummet hördes Heidis gråt. Jag tänkte på Vanja igen. Oftast löste hon sådana situationer genom att göra precis likadant som alla andra. Drog de ut en stol, då drog hon ut en stol, satte de sig, då satte hon sig, skrattade de, då skrattade hon, även när hon inte förstod vad de skrattade åt. Sprang de omkring och ropade ett namn, då sprang hon omkring och ropade ett namn. Det var hennes metod. Men Stella hade genomskådat den. En gång när jag råkade vara där hörde jag henne säga: *Du bara härmas! Du är en papegoja. En papegoja!* Det hade inte hindrat henne från att fortsätta med metoden hade visat sig för framgångsrik för det, men här, där det var självaste Stella som höll hov, var det den sannolikt ett hinder. Att hon förstod vad det handlade om visste jag. Hon hade sagt samma sak till Heidi flera gånger, att hon bara härmade och var en papegoja.

Stella var ett och ett halvt år äldre än Vanja, som beundrade henne omåttligt. När hon fick vara med på skolan skedde det på Stellas villkor, och det greppet hade hon över alla på dagiset. Hon var ett vackert barn, hon hade ljust hår och stora ögon, var alltid snyggt och genomtänkt klädd, och de drag av grymhet hon hade var varken värre eller mildare än dem man kunde se hos andra barn som befann sig högst upp i hierarkin. Det var inte därför jag hade svårt för henne. Det jag hade svårt för var att hon var så medveten om vilket intryck hon gjorde på vuxna, och att hon spelade på sin charmiga, oskuldsfulla

framtoning. När jag hade min obligatoriska tjänstgöring på dagiset tog jag aldrig hänsyn till det. Hon mycket hon än tindrade med ögonen när hon bad mig om något reagerade jag bara med ointresserat något som naturligtvis förvirrade henne och fick henne att göra fler försök att charma mig. En gång när hon hade följt med oss bort till parken efter dagis och satt bredvid Vanja i tvillingvagnen, med mig och jag bar Heidi på ena armen och drog dem med den andra, hoppade hon ur några hundra meter från parken och skulle springa sista biten, och då brusade jag upp, jag ropade henne tillbaka och sa strängt att hon snällt måste sitta i vagnen tills vi kom fram, det körde bilar här, såg hon inte det? Hon tittade frågande på mig, den tonen var hon inte van vid, och även om jag inte var riktigt tillfreds med min sätt att lösa situationen, tänkte jag också att *nej* inte var det värsta den lilla varelsen kunde få höra. Men hon hade lagt det på minnet, för när jag en halvtimme senare höll dem i fötterna och svängde dem runt i luften, till deras hejdlösa förtjusning, och sedan ställde mig på knä för att slåss med dem något som Vanja älskade, särskilt att ta sats och springa fram och knuffa omkull mig i gräset sparkade Stella mig i stället på vaden när hon kom, det hände en gång, det hände två gånger, men när hon gjorde det tredje gången sa jag till henne, det där gör ont, Stella, sluta med det, vilket hon först struntade i, nu hade det blivit spännande och hon sparkade på mig igen och skrattade högt, och Vanja som alltid gjorde likadant som hon, skrattade också högt, varpå jag reste mig, tog henne om midjan och satte henne upp. ”Hör du vad jag säger, din lilla skitunge”, hade jag lust att säga och hade säkert också sagt det, om det inte hade varit för att hennes mamma skulle komma och hämta henne om en halvtimme. ”Lyssna på mig nu, Stella”, sa jag i stället, hårt och irriterat, och såg henne rakt i ögonen. ”När jag säger nej, då menar jag nej. Förstår du det?” sa jag. Hon tittade ner och ville inte svara. Jag tog henne om hakan och förde den uppåt. ”Förstår du det?” upprepade jag. Hon nickade och jag släppte henne. ”Då går jag och sätter mig på bänken därborta. Så får ni leka själva tills din mamma kommer.” Vanja såg osäkert på mig. Men så skrattade hon och drog i Stella. Scener som den här var vardagsmat för henne. Lyckligtvis gav Stella genast vika, för jag var verkligen ute på hal is, vad i all världen skulle jag ha tagit mig till om hon börjat gråta och skrika? Men hon hängde med Vanja bort till det stora ”tåget” där det kryllade av andra barn. När hennes mamma kom var det med två pappmuggar med caffe latte i handen. I vanliga fall skulle jag ha gått direkt när hon kom, men när hon gav mig kaffemuggen kunde jag inte göra annat än att sätta mig och höra på när hon pratade om sin jobb, kisande mot den lågt stående novembersolen, medan jag höll ett halvt öga på barnen.

Den veckan jag hade haft tjänstgöring på dagis och i princip jobbat som en vanlig anställd, hade gått ungefär som väntat; jag har jobbat mycket på institutioner tidigare och klarade av alla rutiner på ett sätt som jag förstod att personalen inte var van vid från föräldrarnas sida, och dessutom var jag inifrån främmande för att klä av och på barn, byta blöjor och till och med leka, när så krävdes. Barnen reagerade naturligtvis olika på min närvaro. En av dem som gick omkring utan kamrater, till exempel en vithårig spenslig liten pojke, ville hela tiden krypa upp i mitt knä, antingen ville han höra en saga eller bara sitta där. En annan lekte jag med i en halvtimme efter att alla andra hade gått hem, han mamma var försenad, men det glömde han totalt bort när vi lekte med sjörövarskeppet och jag till hans förtjusning kom med nya påhitt hela tiden, som hajar och attackerande båtar och eldsvådor. En tredje, Jocke som var äldst, siktade för sin del direkt in sig på en av mina svaga sidor, genom att snäva nyckelknippan ur min ficka när vi satt vid matbordet och skulle äta. Bara det att jag inte stoppade honom, även om jag blev förbannad, gjorde att han luktade sig till det. Först frågade han om det var en bilnyckel med. När jag skakade på huvudet frågade han varför. Jag har ingen bil, sa jag. Varför inte det? sa han. Jag har inget körkort, sa jag. Kan du inte köra bil? sa han. Är du inte vuxen då? sa han. Alla vuxna kan ju köra bil! Sedan skramlade han med nyckelknippan under näsan på mig. Jag lade honom hållas och tänkte att han snart skulle tröttna, men det gjorde han inte, tvärtom fortsatte han. Jag har dina nycklar, sa han. Och du kan inte ta dem. Han skramlade och skramlade alldeles inpå mig. De andra barnen glodde på oss, de tre vuxna i personalen likaså. Jag begick misstaget att plötsligt försök

- [download Me, My Hair, and I: Twenty-seven Women Untangle an Obsession](#)
- [click Tacos, Tortas, and Tamales: Flavors from the griddles, pots, and street-side kitchens of Mexico](#)
- [Kitty and the Silver Bullet \(Kitty Norville, Book 4\) for free](#)
- **[Physics for Scientists & Engineers with Modern Physics \(4th Edition\) Solutions Manual pdf, azw \(kindle\), epub](#)**

- <http://chelseaprintandpublishing.com/?freebooks/Me--My-Hair--and-I--Twenty-seven-Women-Untangle-an-Obsession.pdf>
- <http://nexson.arzamaszev.com/library/Big-Data--Principles-and-best-practices-of-scalable-realtime-data-systems.pdf>
- <http://monkeybubblemedia.com/lib/Understanding-and-Appling-Machine-Vision--2nd-Edition---Manufacturing-Engineering-and-Materials-Processing-.pdf>
- <http://korplast.gr/lib/Gramsci-s-Political-Thought--Historical-Materialism-Book-Series--Volume-38-.pdf>